

ТЕРИТОРІАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ТГ

Т. П. Литвиненко, к. т. н., доц., Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава, Україна

Б. О. Курп'єнко, аспірант, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава, Україна

У роботі розглянуто результати дослідження ТЕРИТОРІАЛЬНІ аспекти адміністративно-територіального устрою Полтавської області, що склався у результаті проведення реформи децентралізації в Україні. Описані наявні проблеми та можливі загрози, базуючись на аналізі кількісних показників населення та площі територіальних громад.

В результаті адміністративно-територіальної реформи в Україні шляхом добровільного об'єднання було утворено 1470 ОТГ (1469 станом на серпень 2020 р.) замість понад 10 000 сільських, селищних і міських рад (майже у 7 разів). Окрім того, у рамках децентралізації зменшено кількість районів – 136 замість 490 (у 3,6 рази). [1]

Оцінюючи алгоритм утворення ОТГ, слід звернути увагу на принцип добровільного об'єднання, згідно з яким на початковому етапі реформи ОТГ створювались безсистемно, без попереднього аналізу складу територій, демографічних показників, стану існуючої інфраструктури, потреб населення. У свою чергу, такий підхід дозволив швидко сформувати ОТГ на початковому етапі реформи і перейти до управління на місцевому рівні, проте в довгостроковій перспективі це може мати негативні наслідки на успішності проведення реформ освіти, медицини, які мають безпосередній вплив на якість життя пересічних громадян.

Порівнюючи показники населення, площі, кількості населених пунктів та їх віддаленість від адміністративних центрів громад Полтавської області [3] можна прослідкувати нерівномірність як кількісного, так і просторового розселення в регіоні (рис. 2, 3, 4). Так, наприклад, немає чітко вираженої середньої кількості населених пунктів у складі громади, при чому це

характерно як для міських, так і для селищних та сільських ОТГ (хоча в останніх ситуація дещо рівніша). Якщо Кременчуцька ОТГ має у складі п'ять НП, і всі вони знаходяться в межах 15 км від міста-центра, то Лубенська ОТГ, не рахуючи м. Лубни, налічує 62 села, 39 з яких знаходяться на відстані понад 15 км від центру, серед яких є 16 найменших сіл з чисельністю жителів менше 200 чоловік, які найближчими роками можуть просто зникнути. Разом із тим в Лубенській ОТГ є 4 села з населенням понад 900 чоловік, які могли би стати центрами сільських ОТГ. Схожою є ситуація в Глобинській, Пирятинській, Хорольській, Кобеляцькій, Полтавській, Решетилівській міських ОТГ. Для селищних (Градизька, Козельщинська, Оржицька, Шишацька, Білицька) та сільських (Оболонська, Білоцерківська, Великобудищанська, Михайлівська, Новоселівська) ОТГ різниця полягає тільки у відсотковому співвідношенні населення, що проживають у найбільш віддалених НП. З високою імовірністю такі НП матимуть меншу підтримку з боку керівництва громади через неналежну комунікацію, а також через неможливість розпоряджатися ресурсами власної громади на місцях. Надмірний розмір громади за чисельністю НП створює ризик «централізації» навколо адміністративного центру, і чим далі від нього, тим менше буде відчуватися позитивний вплив реформи децентралізації для громадян, що може тільки погіршити вже існуючі проблеми. Управління громадою, розподіл ресурсів не буде ефективним через більшу витрату часу на розгляд проблем, пошуки шляхів і прийняття рішень щодо їх вирішення, коли створення більшої кількості ОТГ меншого розміру було би значно ефективнішим. Через міграцію, демографічну кризу та інші причини найменші поселення можуть в найближчі роки взагалі перестати існувати як такі.

Не менш важливо мати чітку стратегію розвитку громад на найближчі 5-10 років, аби мати план дій з планування територій (комплексний план просторового розвитку території громади), управління ресурсами громади, залученню інвестицій, утримання і розвитку інфраструктури та мережі соціальних послуг.

Достатня населеність і рівномірне розселення, політична воля і компетентність представників громад, наявність стратегії розвитку громади є ключовими факторами для успішного управління і створення передумов для розвитку ОТГ, що напряду впливає на рівень життя громадян.

Література.

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (дата звернення 15.04.2023).

3. Чайка І.М. Сільське розселення України в умовах демографічної кризи: тенденції структурно-територіальних змін. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії. – Львів, 2022. – с.132-135.

5. Децентралізація – офіційний сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/areas/0532> (дата звернення 03.03.2023).